

REDACȚIA

Ad. Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an 20 cor.

pe 6 luni 10 cor.

pe 3 luni 5 cor.

pe o lună 2 cor.

În afara Austriei pe un an 4 cor.

pentru România și străinătate pe un an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un gir garsonat: prima dată 10
centi, a doua oară 15 centi, a treia
oară 20 centi de fiecare publicație.Atât abonamentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 100

Scrisori adresate nu se primesc

Războinic.

Ne aducem aminte de lacrimile veteranului deputat Thaly, vărsate în dietă, pentru a pecetlui »demna« capitulare a obstrucției.

Consecvență în procedura năpraznicilor independenți să nu caute nimeni; căci politica, după o vorbă ungurească, este o »blăsnăviri domnească«. Atele de după culise însă, pe care le trăgea guvernul pentru a aduce în scenă pe Thaly, s'au văzut în urmă: proiectul de reforma școlară.

Orice ministru, devine popular în această, sau cel puțin scapă din încercături parlamentare, puse la cale, dacă se năpustește asupra naționalităților.

S'apoi tocmai Tisza și colegul său Berievicz s'au dat seamă, cum are să plînde gura obstrucționistilor? »Mâna tare« va învârti vrăjmașii, cu narcoză șovinistă, și va trece dinșul gârlea... Într-o dată însă la uscat, iată că-și scutură calul »năstrăvan« și amenință: Deacum să vă văd! Cine-mi va mai putea sta în cale?

Pînă scrisoarea dela Geszt, primul ministru indică planul său de acțiune pentru începutul sesiunii parlamentare deschise ieri, pune în vedere gureșilor obstrucționistilor hotnița; reforma regulamentului dietei, restrângerea libertății cuvântului în parlament.

Și pentruce acest aviz, care a desconfinat cu totul pe oboșiții kossuthiști,

aproape funcționați și dismembrați în decursul faimoasei dar și mai fatale obstrucții?

E tînăr și războinic primul ministru?

Se poate, — dar totuși nu aci est: explicarea.

Va fi crezut să dea un ghiont opoziției, care umbla acum să se recreeze; să isbească pe vrăjmașul slăbit, căci garda de mameluți va merge cu ochii închiși după vizir; să surprindă pe contrarul nepregătit și să-i dea lovitura de grație?

Toate aceste considerante poate că ar trage în cumpănă, dar nu așa de mult, cum s'ar părea la prima vedere în acest cancan parlamentar, care se numește politică de stat. În orice cas, în dosul războiniceii păsiri în arenă a contelui Tisza se ascunde un memento.

De sus poate să-i fi venit avizul, că în monarhie nu se mai pot tolera pe viitor scenerii care împiedică funcționarea regulată a mașineriei statului. Pierderile, greutățile și încercăturile pricinuite de obstrucție, au lăsat adânci urme; s'apoi e vorba de încheierea pactului economic și de convențiile consulare. Cum va putea parlamentul ungar să rezolve într-un mod serios și necompromișor astfel de probleme, pînă când e astfel constituit ca cel actual?

Actualul parlament al țării noastre și-a pierdut dreptul de a mai fi luat în serios, în urma gestiunii dela constituirea sa și pînă în prezent, — iată deci pe Tisza, sunându-le deputaților: Nu mai am încredere în voi, nu voi mai lucra cu voi decât după ce voi

reduc forța de rezistență. Ca să vă reduc forța de rezistență, voi restringe libertatea discuției în parlament.

Ce vor răspunde la aceasta, ex-obstrucționiștii, cari pentru un ciucur honvezesc au ținut în loc carul statului un an de zile?

Deocamdată se vaeta de surprindere. Și dacă nu vor închina steagul, dacă vor încerca din nou obstrucția, de astădată contra modificării regulamentului, războinicul prim-ministru îi va trimite pe domni deputați acasă.

Alegeri noi! Iată ce anunță scrisoarea din Geszt

S'apoi goana pentru mandate, nu va fi de astădată ușoară...

Dar dacă credem în probabilitatea stărilor de lucruri așa cum o expuserăm, modificarea regulamentului dietei, mai poate să aibă încă un alt motiv, care armonizează interesele, de altfel de natură cu totul deosebite ale guvernului și ale înaltei cercuri conducătoare din monarhie.

Pe când cercurilor conducătoare devisa le este desfășurarea fără șguduirii a vieții politice și de stat, pe atunci primul-ministru nu poate să nu se gîndească și la viitoarele alegeri și probabilul lor rezultat.

Dacă ar pătrunde în parlament treizeci de deputați de ai naționalităților, nu ar putea oare și aceia, pe lângă actualul regulament, să facă greutăți, obstrucție chiar, guvernului, cu atât mai ales, că toate reformele se plămădesc în interesul utopiei »idee de stat maghiar« ?

Impresii și reflexii dintr'o călătorie.

De

S. Tamba

13.

Jocul m'a lasat mai puțin mulțumit. Teama la ochi un lucru cam necesit: aproape toate fetele erau desculțe. Jocurile încă au fost cam monotone și flacăii muți. N'am auzit o vorbă chibuită. Mi-a plăcut totuși de un flacăș mai curățel. S'a hotărît să joace și el. Înainte de-a pune mâna pe fată însă și-a ținut o sfântă datorință, să se oțelească. Și unde să-și trîntește un scuiper în palme, frecându-l cu gravitate, par'că avea să se apuce de cineva ce lucru mare! A prins apoi fata, amenințându-o într'una să-i strivească golanele.

Mi-a bătut la ochi nu numai aici, ci peste tot în Bucovina uimirea cu care se uitau țeranii la noi văzându-ne mbrăcați domnește și vorbind românește. Sunt obișnuiți să audă din gura domnilor numai vorbă străină, nembrăscă. Cărturarilor lor sunt »Românii cu buze umplute« — în legea Ungurească! Și-am mai observat un lucru foarte dureros în Bucovina. Am observat o prăpastie grozavă între clasele sociale: între domni și între țărâime. De aceea și e țeranul atât de umil, slugarnic chiar. Domnii își țin de sub demnitatea lor de a se abori la popor — afară de cazul când au lipsă și exploateze — și-se ia în nume de rău, ca te amestecă printre țărâni și stai cu ei de vorbă, — după cum mi-a spus un teolog, fiu de țaran. Țăranul bucovinean e aproape cu

totalul desconfinat. Nu se face nimic pentru el, pentru a-l ridica din starea umilă, în care se află, pentru a-i desvolta încrederea în sine, ambițiunea și conștiința valorii sale ca popor.

În timpul cât am petrecut în Bucovina am avut ocaziune să vorbesc și cu o domnișoară de acolo. Locuște în sat. Am întrebat-o cu ce-și petrece mai mult vremea la sat și dacă se face p'acolo câte-o petrecere? Mi-a spus că nu se face și că la petreceri merg la oraș.

— Nu aveți D-Voastră școală în sat?

— Ba da.

— Numai cu un învățător?

— Ba sunt mai mulți.

— Și nu aranjază aceștia cu școala nici petrecere?

— Ba da.

— Atunci tot aveți și în sat câte-o petrecere!

— Cine va merge la astfel de petreceri?

— Pentruce nu?

— Fiindcă învățătorii n'au decât câte 3—4 clase gimnaziale... Cine să-și petreacă cu ei?.. Noi nu mergem de cât la petrecerile »academicilor«!

Când i-am spus apoi că pe la noi merg domnișoarele și domni cu »diplome academice« nu numai la petrecerile învățătorilor, dar și la petrecerile flacășilor din sat și joacă în rînd cu ei, — s'a uitat la mine cu ochi mari, cu mirare și cu oareș-care dispreț.

Și fumurile aceste aristocratice stupide și prăpastia cea mare dintre domni și popor va dăinuși pînă atunci, pînă ce nu se va ridica din sinul poporului din opincă o pătură puternică

de cărturari nenobili, nici cavaleri, nici baroni, — os din osul poporului și sânge din sângele lui; cărturari domni, cărora să nu le fie rușine a întinde mâna »moșicului«, a șede cu el la o masă, a sta cu el de vorbă, a lua parte la petrecerile și la năcazurile lui, la bucuriile și durerile lui, domni cu durere de inimă pentru el, cari luând conducerea a mână să lucreze din răsputeri și cu tragere de inimă pentru ridicarea și cultivarea bietului popor.

A doua-zi dimineața la 4 ore eram hotărîți să ne cărașim mai departe. Dar earăși ne-am făcut socoteala fără birtaș. Gazda casei ne a denegat și trăsura și tot pînă a doua-zi la 4 ore după amiază. Zadarnic ne-a fost toată ora-toria. N'a ajutat nimic: nici motive binecuvîntate. A trebuit să ne dăm plînci. Am mâncat dar și-am beut mai departe încă 12 ore; căci așa e obiceiul la casa aceasta creștinească: să n'ai timp de răsuflet. Nu se isprăvia una și venia cealaltă. Rău nu ne părea noaună — nu-i vorba — mai ales după postul dela Putna, dar vorba cea: ce-i prea mult nu-i sănătos, și băgaî de samă, că de-o mai merge așa o să dau cîntea pe rușine. »Mi întepenise-ră falcile de-atîta mîciniș și pînțelece îmi era tanara. — Și dacă vă veți mai abate careva pe la părintele Dan din Straja, să știți să nu vă duceți numai cu o gură și cu un stomach, căci lăsați oamenii foarte nemulțumiți, cum i-am lăsat noi, pe lângă toată bunăvoința de a le face cât mai mare pagubă.

La ora satorită de stăpînul casei — de dictatorul nostru — în fine am plecat. La gară am fost transportați în 2 rate tot de trăsura

Iată, unde credem că e originea curagiului și pășirei războinice a primului-ministru, cu scrisoarea dela Geszt. Și dacă aceasta așa este, se va repeta scena cu lacrimile lui Thaly... căci tot mai sunt piei de jupuit de pe naționalități.

Orî-care ar fi însă planul și activitatea consorțiului parlamentar-guvernial, organizarea noastră pentru luptă și lupta fără preget își va aduce roadele binecuvântate și pentru neamul nostru.

Războinicului să-i răspundem cu luptă conștientă.

DIN DETA.

— Prima ședință. —

— Raport special. —

10 Octombro.

După un lung interval de repausse redeschise în sfârșit și parlamentul nostru. Prima ședință deja promitea să fie din cale afară sgomotoasă în urma cunoscutului pronunțament din zilele trecute al lui Tisza. Desbaterea a fost scurtă, dar a urmat destul de agitată și aprinsă până la sfârșit. După-ce președintele Perczel a prezentat pe deputatul Iancsáry Sándor și Lázár Menyhért, a prezentat camerei mandatul nou alesului deputat în cercul Pecica *Herczeg Ferencz*. În timpul acestei diete devine tot mai populată: deputați și ministrii grăbesc la locurile lor. Intreg consiliul a fost de față.

După-ce ministrul de comerț *Hieronymi* a depus pe biroul camerei proiectul pentru provizoriul italo-austro-ungar, și ministrul de agricultură *Tallian Béla* proiectul său pentru regularea riului Raba, se stabilește ordinea de zi pentru ședința următoare, care are să se țină mâne-zi.

Imediat după asta se ridică *Kossuth Ferencz* ca să reflecteze la epistola deschisă a contelui Tisza. *Kossuth* se plânge că premierul Tisza consideră de mai urgentă revisuirea regulamentului de casă, decât resolvirea altor chestii mai importante și mai arzătoare, cari nu pot suferi întâr-

ziere. Aruncă o privire asupra ultimelor lupte din parlamentul maghiar, purtate pentru dreptul limbei maghiare în armată. Este drept, zice *Kossuth* că această luptă a ținut pe loc întru câțva afacerile țării. Dar vedem, că pentru a putea fi sistată luptă până la extrem, a fost destul și actualul regulament de casă fără să fie lipsă de o restricțiune oarecare. Luptele opoziției au urmat pentru o idee națională și chiar de aceea nu este corect a se atinge chestii de acestea ca revisuirea regulamentului, care ar putea eventual în viitor paraliza în mod simțitor acțiunea mai energică a opoziției — când necesitatea ar cere. Guvernul trebuie să ia în considerare situația excepțională a națiunii maghiare; să ia în considerare mai departe, că stau în fața unei puteri, — care de repeșite ori a atentat la constituția noastră. Guvernul deci să nu caute să ne împiească armele noastre de rezistență. Președintele consiliului, continuă *Kossuth*, pretinde în epistola sa deschisă, că națiunea a cedat dreptul de a decide asupra limbei în armată, coroanei. Urma asta nu o văd în nici o lege pozitivă și accentuez că ori-ce drept emană dela națiune. Țara trăește în limba ei, și la asta n'a renunțat niciodată, ear asupra dreptului său la limba națională nici când nu s'a tocmit. (Aclamări în stânga).

Prim-ministrul *conte Tisza* răspunzând lui *Kossuth*, declară că voia să expună dietei planul său de acțiune, dar fiind înștiințat, că șeful partidului kossuthist se însinua la cuvânt, a voit mai întâi să-l asculte pe acesta. Bucuros dă deslușiri camerei asupra revisuirei regulamentului fără să provoace polemie, că doară punctul său de vedere este cunoscut în privința asta.

El voește să asigure mersul normal al dietei, ear elementele mai serioase ale camerei au experiat ani de-a rândul, că regulamentul are lipsă de a fi revizuit.

Polonyi: Mai nainte achită-te de ceea ce ai promis.

c. Tisza: Nu despre tactica actuală este deci vorba. Vederea mea în punctul acesta este cunoscută. Țin de necesar să informez camera asupra chestiei acesteia, și anume

într'o direcție negativă, și alte trei pozitive. Direcție negativă pot asigura, că prin revisuirea regulamentului de casă nu voiesc forțez nici un proiect care ar ținti restrângerea libertății cuvântului. În acel proiect nu se cuprinde clotura. În direcție pozitivă: atât de toate voiesc să întregesc regulamentul unde aflu că este defectuos, pentru face imposibilă obstrucția tehnică. Este de lipsă ca întru păstrarea demnității și menținerea ordinii camerei, să se ia dispoziții mai energică decât până aci.

Țintesc mai departe prin revisuirea regulamentului posibilitatea de a termina cu debateră asupra proiectului pentru bugetul de recruți în termen relativ scurt. În mod acesta înțelege premierul Tisza modificarea regulamentului. Comisiunea care va fi aleasă din partea camerei, va avea să pregătească revisuirea regulamentului. Drept aceea însuși ministrul Tisza face propunerea asupra exmiterii unei comisii în scopul acestei chemată să decidă asupra măsurii și limitelor posibilității revisuirei. Peste câteva săptămâni va fi gata și proiectul asupra reformei electorale, și imediat va convoca o anchetă pentru a delibera prealabil asupra proiectului.

Polonyi Géza: Deja de mult timp fi tot nouă alegere.

Contele Tisza: Depinde dela d-nii deputații. (Ilaritatea generală). *Consideră alegerea din Ungaria de lucru foarte serios* pentru care primește răspunderea numai în caz dacă alegerea devine o necesitate ardentă și inomisibilă.

În urma asta trece la programul său de acțiune. Mai urgent este provizoriul *Tallian*, voește să aibă mai întâi votat bugetul al cărui proiect ministrul de finanțe în curând îl va prezenta camerei. Bugetul este urgent, și desbaterea lui în comisiune este lungă. Afară de asta trebuie rezolvite și altele lucruri.

După provizoriul italian ar urma proiectul pentru judecătoria civilă, și dacă fi destul timp, ar putea fi pus la ordin zilei și proiectul pentru reforma învățământului popular.

d-lui Dan. Apoi cu obiceiul general în Bucovina de-a te săruta și la întâlnire și la despărțire, ori de câte ori te-ai întâlni și despărți la zi, — ne-am despărțit.

Am auzit că d. e. profesorii universitari, pe toți studenții câți merg de le fac vizită îi sărută. Tot așa și Mitropolitul.

Am plecat cu dorința, de-ar da Dumnezeu Bucovinei cât mai mulți oameni ca dl și ca d-na Dan.

Până în Rădăuți am călătorit cu toții. Aici însă am pierdut pe dl și d-na Iorga, cari au rămas aici voind să cerceteze biserica cu mormintele Voevozilor.

Noi ceștialalți am luat-o mai departe ni-zuind spre Vatra-Dornei. Dar fiind rău informați de mersul trecutului am fost siliți să ne facem la Hatna calea întoarsă luând-o către Suceava, cu gândul să dormim aci până a doua zi și să facem drumul spre Dorna ziua.

Așa am ajuns apoi pe la 8 ore în Suceava durmind încă o noapte în patul în care credeam că n'o să mai dorm în vecii vecilor. De astădată am dormit mai bine fără parfumul de usturoiu din rîndul trecut.

A doua zi fiindcă trenul pleca numai pe la 10 ore și jum. am avut vreme cu fratele Tiberie să mergem și noi să vizităm biserica Mirăuților și ruinele cetății, pe care cu ocaziunea primei noastre petreceri în Suceava le-am văzut numai din depărtare? Ne-am pus într'o trăsură dimpreună cu amabilul nostru Cicerone cu dl Cioloca îndreptându-ne mai întâi spre biserica Mirăuților. Biserica aceasta a fost edificată înaintea de anul 1400 și aici se încoronau

Voevozii. Dela 1409 a fost catedrală metropolitană. Azi e cu totul renovată și e singurul lucru care nu m'a lăsat desiluzionat în Suceava. E de toată frumuseța, stai cu gura căscată.

Biserici mai sunt multe în Suceava. Afară de biserica sf. Ghiorghe întemeiată la anul 1522 locul de păstrare al sf Ioan cel nou, al patronului Bucovinei, moaște cumpărate de principele Alexandru I. cel Bun și transportate la Suceava în anul 1402; — mai sunt: bisericile sf. Ioan a sf. Nicolae, biserica armenască numită „Zamka“, apoi biserica sf. Dumitru întemeiată de St. cel Mare la anul 1475.

Suceava e de altcum al doilea oraș din Bucovina; zace pe malul drept al riului cu același nume. Are o populațiune peste 12000. Se zice că s'ar fi întemeiat deja prin secolul al 12-lea. O tradițiune îl amintește chiar pe Dragoș ca întemeietor. După mutarea episcopiei rom. cat. din Seret la Bacău, întemeia Alexandru cel Bun la anul 1401 o episcopie la Suceava, care cu 8 ani mai în urmă deveni metropolie, căreia îi fu subordonată și episcopia din Rădăuți, întemeiată cam pe același timp.

Dela anul 1388—1564 a fost Suceava reședința principilor moldoveni, cari o înfrumusețară cu multe edificii pompoase cum a fost și cetatea întemeiată cam pe la anul 1390, a cărei ruine se văd până în ziua de azi.

Ruinele acestea ale unei epoci de glorie am mers să le vizităm după ce am cercetat bis. Mirăuților. Sunt așezate pe o colină. Vreme îndelungată au cărat de aici locuitorii Sucevei piatră și cioplită și necioplită de și-au edificat case, până ce n'a atras un prof. neamț atențiunea

oamenilor asupra însemnătății acestor ruine, că apoi s'a interzis căratul pietrilor de acolo s'au început săpăturile. — Mai toată împărțea cetății de odinioară se poate recunoaște, iar ruinele enorme cioplite păstrate parte pe la biserici, parte pe la porți arată și azi vizitatorului ruinelor soliditatea cu care a fost ridicat acest colos de zidire. Cornorarele păstrate de diferite podoabe în peatră — între cari nu lipsește mai nici odată sf. cruce — arată gustul întemeietorilor.

Dela an. 1564, de când s'a mutat reședința principilor și Metropolia la Iași, Suceava — odinioară atât de înfloritoare — a mers tot pe drumul vîrnișului decadenței.

Te podidesc lacrimile, când te cugeti că fost, ce e, și de cine e locuită capitala lui Ștefan cel-Mare. Și ți-se revoltă sufletul când vezi și aici atâta inimă și conșiderațiune n'a avut la 1775 Austria, ca se cedeze Moldovei petrecul acesta de loc cu monumente istorice atât de însemnate pentru neamul românesc! Granița României trece tocmai pe lângă Suceava și dacă se ceda atunci și acest loc Românilor, azi de sigur că avea altă înfățișare Suceava.

Reîntorsul la mănăstire ne-am luat bagajul și strîngând mâna iubitelui nostru Cicerone care atâtea servicii neprețuite ne-a făcut am luat-o cu trăsura la Ițcani și de-aci cu trenul la Hatna. Dedați cu învălmășeală mare, cu împinsături și cu îmboldituri, ne părea călătoria monotoană de tot acum.

(Va urma).

După ce *Polonyi* a reflectat premierul după datina și usul kurucilor, cărnii replicat președintele consiliului, ședința ridică, adoptată fiind ordinea de zi pentru ședința proximă propusă din partea președintelui.

Din Bucovina.

Noul prezident al țării. Vineri dimineață a sosit la Cernăuți noul prezident al țării, dl Dr. Bucovian Regner cav. de Bleyleben și s'a instalat imediat în funcțiunea sa înaltă. Atitudinea sa va arăta, de ce spirit se va călăuzi. Până acum se lansează vești, că are dorința să pășeze în întregime moștenirea rămasă în urma principelui Hohenlohe și că prima țintă a sa va fi, de a susține în Bucovina o administrație bună și preventivoare față de interesele populației.

Să nu se lase înșelat de aspectul extern. Nu este adevărat, că domnește pace și liniște în țară. Majoritatea actuală a păcătuit greu față de țară, căci a introdus aici lupta între stări, când la goană nemotivată preoțimea bisericească și marea proprietate. Antecesorul noului prezident al țării aflase cuvinte destul de eloquente, ca să demonstreze în publicitate contra pretinsului antisemitism, n'a găsit însă nici un cuvântel, ca să descualifice furibundele atacuri contra numitelor stări. Este misiunea guvernului în Bucovina de a proteja pe membrii unei confesiuni, dar a tolera lupta între stări?

Suntem nemulțumiți și cu accentuata protecțiune a Rutenilor pe contul Românilor. Poporul rutean i-se dă de un deceniu cu munișcă aproape totul, ce pretinde pe terenul școlar și bisericesc; față de poporul român se aplică însă neincetat o măsură nedreaptă. Sufere biserica și poporul nostru, car dacă poporul se plânde și își exprimă dorința, este întâmpinat doară cu zimbete dulci pe buze și cu vorbe nesincere.

Peste doi ani de zile se țin tot vacante posturile înalte, ce sunt de ocupat în consistoriul arhiepiscopesc, deși propunerile sunt foarte demult făcute; cererea creării unui gimnaziu românesc la Câmpulung rămâne neabăgată în urmă, filiala română a gimnaziului prim de stat din Cernăuți se susține într-o organizație imposibilă etc. De ce se neglijează atât de demonstrativ interesele poporului român și ale bisericeii noastre?

CÂNTECUL LUI PAN.

— Din Gottfried Keller —

Brațe 'n brațe stau stejarii în pădurea seculară,
Zăi, fiind cu voie bună, vechiul cântec și-l cântară.

A început departe 'n margini cel mai tânăr să s'alințe,

Și un fremăt și un clatin s'au pornit apoi 'nainte;

Alerga un vajnic ropot, se umflau bogate valuri
Și virtutul printe vîrfuri se rostogoli pe dealuri.

Aracum cânta 'n coroane, șuera 'n văzduh furtuna,
Până 'n rădăcinii deavala duduia trosnind într'una.

Când și când hujia stejarul cel mai nalt din creștet falnic,

Codru 'n cor întreg pe urmă răspundea vîind năvalic!

Mândru joc era, asemeni unei mări când se revarsă,

Albă se bătea 'n sclipire frunza spre nord-est întoarsă.

Tata Pan făcea doar' însuși vechea-i ceteră să sune,

Învățând copiii-i, codrii, melodiile străbune,

Și din cele șapte tonuri ce cuprind în ele toate
Cântecurile, vechiul meșter ce minuni de cântec scoate!

Tinerii poezi și cintezi stau și ascultă în tăcere:
Pituliți în tufe dese sorb cântarea cu plăcere...

St. O. Iosif.

Dela noul prezident al țării așteptăm să se întreprună cu bunăvoință și cu energie pentru realizarea dorințelor poporului român, care este tractat pe pământul Bucovinei de un șir lung de ani în chipul cel mai mașter.

În acest înțeles îl salutăm la sosirea în țară și la instalarea în funcțiunea sa înaltă.

(Deșteptarea).

Baronul Nicolae de Wasilco, deputat în Reichsratul austriac, a publicat în „Neue Freie Presse“ dela 3—8 Oct. un articol asupra pretențiilor extravagante ale Polonilor din Bucovina. Face în esență expunerile d-lui N. de Wasilco.

Populațiunea Bucovinei e de 723,504 dintre care 26,857 Poloni.

Românii sunt 229,010 și Rutenii 297,798.

Cu toate acestea, două naționalități n'au ridicat atâtea pretențiuni, câte a formulat Polonii, în petițiunea înaintată d-lui de Koerber, ministru președinte austriac cu ocazia vizitei acestuia la Cernăuți și să nu se pearză din vedere zice nobilul baron român, că acești Poloni sunt de extracțiune joasă. Astfel ei sunt, servitorii, vizitii, fetele de case, servitoare, și rîndași, cari toți s'au grăbit să părăsească Galiția, unde conaționalii lor îi tratează rău și le plătesc și mai rău, pe când în Bucovina sunt tratați uman și li-se dă simbrie bună.

În orașele mici se găsesc pe ici și pe colea meseriași de rînd, cîrpași; la țară nu e nici un polon, în capitală se găsesc câteva familii de burghezi și funcționari. Proprietarii mari, c'o înfimă excepțiune, sunt stabiliți în Bucovina numai de două decenii, toți sunt oameni polonisați, după pilda armenilor din Galiția cari toți trec în tabăra lehilor, și adoptă naționalitatea poloneză.

Ei bine, cu toate aceste împrejurări ei au cerut dela ministrul președinte nici mai mult nici mai puțin: Introducerea limbii polone în școlile populare și secundare, înființarea unui inspectorat școlar polonez pentru provincia Bucovinei, precum și înființarea unei catedre de limba polonă la universitatea din Cernăuți.

E de observat că nici Românii, nici Rutenii, cu tot numărul lor covârșitor n'au încă un inspectorat de școlă cu caracter general pentru toată Bucovina, și polonii care n'au în total mai mulți de 3000 de elevi de toate gradele îndrănesc să formuleze niște pretențiuni atât de exagerate!

Rutenii abia au doi inspectori școlari județeni, iar Românii n'au încă o catedră de limba română la universitatea din Cernăuți, care nu numeră decât 43 de studenți poloni.

Ministrul de instrucțiune publică dl Sp. Hartel căruia i-a încredințat dl de Koerber Memorandumul

dul Polonilor din Bucovina, de sigur, că după ce va afla cum stau lucrurile în realitate, va da o soluțiune în sensul dreptății, și nu va pîni pe Români și pe Ruteni. Despre aceasta Polonii bucovineni pot fi siguri de pe acum.

Polonii se plîng că în gimnaziile din Bucovina religiunea se propune în limba germană, dar ei uită că în gimnaziile din Salitia religia se predă în limba polonă, exclusiv.

Dl deputat Wasilco, terminând articolul său, se întreabă, care a putut fi mobilul memorandiștilor Poloni când știau prea bine că n'o să izbutească? Răspunsul e să arunce un măr de ciartă în dieta bucovineană, a cărei majoritate a fost ferită până acum de intrigi și șovinism. Polonii caută zarvă că apoi să pescuiască în apă turbure. Dar intrigile lor vor avea un efect contrar celui pe care 'l speră ei, și rezultatul va fi cimentarea și mai strînsă a partidelor din Dieta Bucovinei.

Răsboiul ruso-japonez.

Firul telegrafic aduce vestea că generalisimul Kuropatkin s'a hotărît să ia ofensiva împotriva Japonezilor. »A sosit timpul să constrîngem pe Japonezi la împlinirea voinței noastre« zice Kuropatkin în ordinul de zi către soldați. Va începe deci în chipul acesta de nou să curgă riul de sânge, presupunând că Rușii în adevăr vor înainta grăbind lovirea cea mare care se așteaptă cu nerăbdare. Tinta lui Kuropatkin este despresurarea Porth-Arthurului. O problemă nespuse de grea asta, care nu poate fi rezolvită cu simple vorbe de îmbărbătare, ci se recere încă ceva, ceea-ce Rușii deocamdată n'au de ajuns: brațe, însuflețire și disciplină. Lăsăm să urmeze aci din lipsă de spațiu telegramele cele mai importante.

Londra, 10 Oct. Din Charbin se vestește, că Rușii au început să înainteze ocupând stațiunea căii ferate de lângă Iantai(?)

Petersburg, 10 Oct. Japonezii au umplut China în partea cea mai mare cu emisarii(?), cari rescoală populația și se nizuiesc să provoace o mișcare asemenea mișcării boxerilor.

Alegerea de protopresbiter gr.-or.

rom. în Virșeț, diecesa Caransebeșului.

În fine s'a săvîrșit și această alegere de protopresbiter în tractul Virșețului, devenit vacant prin moartea prea timpurie a simpaticului și mult regretatului protopresbiter *David Târfaioaga*.

Ziua alegerii s'a statorit prin circularul comisarului consistorial pe Lună în 20 Septembrie 3 Octombrie a. e. ia orele 11 din zi.

Delegatul Consistorului P. On. domn Andrei Ghidiu, protopresbiterul Caransebeșului a sosit în Virșeț încă Săm. în seara în 18 Septembrie, pentru ca Duminică să poată ține ședința cu comitetul protopresbiteral, pentru examinarea documentelor înaintate de recurenții Dr. *Petru Ionescu* profesor în Caransebeș și *Traian Oprea*, paroh în Moldova-nouă, precum și pentru candidarea acestor doi reflectanți.

Candidarea s'a făcut în deplină armonie și înțelegere, după-cum s'a văzut aceasta din protocolul de candidare, cetit în ședința sinodului protopresbiteral electoral.

Încă Duminică seara au sosit în Virșeț mai mulți deputați sinodali, cari la cină s'au întrunit la o masă comună în hotelul Baros.

Lună în 20 Septembrie (30 Octombrie) după chemarea sf. Duh în biserica parochială din frunțașă comună Rătișor, deputații sinodali se adună în sala cea mare dela nămitul hotel și exmit din stîna lor o deputațiune de 5, în frunte cu protopresbiterul Buziașului *Ioan Pepa* carea se invite comisarul consistorial la deschiderea sinodului.

CÂNTECUL VIORILOR.

Cîntați viorilor, cîntați,

Așa... încetișor și lin...

Oh, pică lacrimi din arcuș,

Mi-e sufletul de doruri plin...

Se 'naltă notele ușor

Ca într'un cer albastru, fluturi...

Atâta duiosie rabzi

Tu, inimă, de ce n'o scuturi?

De mult mă urmărește 'n vis

Un chip cu genele plecate;

Îl simt acum alături iar

Adus de glasuri fermecate.

Și noaptea, dese-ori în somn

Pe raza lunii văd cum vine

Un înger ca un fulg de alb,

Și se apleacă 'ncet pe mine.

Mă mîngăie pe frunte blînd;

Ce dulce-I căutătura!

Când vreau de sine să-l întreb

Cu sărutări îmi umple gura.

Și ochii de plăcere 'nchid,

Îl strîng la peptu-mi în neștiere

Și bietul suflet amețit

Mi se înneacă 'n fericire.

Viorilor, șoptiți mai stins...

Lăsați ca luminoase gânduri,

Pe sufletul meu turburat

Ca florile, să cadă 'n rînduri...

(„Sămăntătorul“)

G. Vîlsan.

Comisariul însoțit de deputațiune, intră în sală, unde e primit de deputații sinodului și de publicul numeros între cele mai calde și mai vii manifestațiuni de stimă și afecțiune, până se așează la masa presidială. De la această masă deschide sinodul prin o cuvântare prea frumoasă și aplaudată neîntrerupt de deputați. Simpaticul comisariului cu o față senină mulțamește deputaților pentru manifestațiunile lor și îi asigură că astfel de manifestațiuni nu le fac dînsului, ci aceluia, care l'a trimis, în numele căruia a și venit, ca să petreacă câte-va momente plăcute în mijlocul reprezentanților legali ai clerului și poporului, care formează maturul corp al protopresbiteratului Vîrșeț.

Comisariul se adresează către deputați și îi îndeamnă cu toată căldura inimii să fie cu atențiunea cuvenită la persoana, pe care o vor alege de protopresbiter.

Între altele zice: „Grupați-ve în jurul unui fruntaș între fruntași, care plin de vigoare și neîntrecută energie și prin muncă continuă să conducă afacerile protopresbiteratului!

Strângeți-vă în jurul aceluși bărbat, care desemnat și de providință, să stee stălp neclintit neamului. să fie pildă vie în ochii tuturor; să fie constant și neșovăitor în serviciul bisericii și care să impună tuturor prin puritatea caracterului, abnegațiune și sacrificiu“.

A mai zis emisul consistorial și aceste vorbe la adresa deputaților: „strângeți-ve domnilor deputați în jurul acelei persoane, care să fie condusă de aceeași înaltă deviză, de aceeași concepție a vieții: credința în Dumnezeu, sfințenia datoriei și viața închinată binelui de obște“.

Special le zice comisariul deputaților sinodali, că dacă își vor întruni votul lor asupra persoanei aceluși Mathia, care să aibă darul religiosității și al adevărului ortodoxism, simțul progresului și zelul național; iubirea frățească și toleranța creștină; știința adevărată și autoritativă, atunci s'au achitat cu scumpătate de datorie și în același timp pe altarul bisericii și al națiunii au adus cele mai prețioase sacrificii și au depus cel mai de valoare prinos.

Publicul cetitor, care de-o-potrivă atât pe domnul Dr. Petru Ionescu cât și pe tot Traian Oprea, va ști să judece căruia dintre ei se potrivească însușirile și calitățile reclamate.

După împlinirea formalităților recerute de statutul organelor și regulamentul pentru alegerea de protopresbiter, comisariul pune la ordinea zilei însuș actul alegerii și invită deputații a-și da votul lor.

La apelul nominal votează 54 de deputați. Unul se reține dela votare.

Dintre cei 54 deputați votează 25 pentru Dr. Petru Ionescu, un număr destul de marcant pentru vremile bătrâne, iar 28 pentru preotul Traian Oprea. Un deputat a dat bilă albă.

După enunțierea rezultatului și alegerea comisariului, verificătoare, domnul comisar prin o cuvântare bine simțită și de deputați primită cu aplauze, declară de terminat actul alegerii.

Trebuie se recunosc și se mărturisesc, că Domnul protopresbiter Andrei Ghidiu în calitate de comisar a dovedit destoinicie, pricepere și desebit tact în tot decursul alegerii, din care cauză deputatul sinodal, harnicul și de toți iubitul și stimatul preot Avram Corcea din Costești în numele deputaților și prin cuvinte alese dă expresiune că actul alegerii a decurs conform legilor și așezămintelor existente în vigoare și spre demnitatea bisericii noastre drept măritoare. Urează comisariului zile îndelungate și fericite, care părăsește sala sinodului între acele vii aclamațiuni, pe cum a fost primit la deschiderea sinodului.

Dr. Dr. Ionescu a avut cu această ocaziune între alții, de cortez în sinodul electoral și pe un uniat, anume avocatul Dr. Oltean. Dr. Oltean a venit în sinod, a scris sidulele de votare și le-a distribuit aderanților D-lui Ionescu.

Când un deputat a denunțat cazul Domnului comisar, acesta l-a măsurat cu o privire atât de disprețuitoare, încât a fost ajuns ca domnul avocat Oltean să părăsască sala, fumându-și țigărele cu care a intrat în sinod.

Cu toate că Dr. Oltean a părăsit sala ședinței, a lăsat Domnului comisar sedulele scrise de dînsul, ca să le ducă la Caransebeș spre a-i cunoaște scrisoarea și membrii consistoriului, care vor avea să se pronunțe asupra actului electoral și să-și dea verdictul lor.

Ca un ce curios comunic și aceasta, ca omenii pe la noi vorbind de amenințările obișnuite ale D-lui Dr. Petru Ionescu, se întreabă că oare Consistorialii se vor lăsa înfricați de astfel de amenințări când vor fi chemați să se pronunțe în meritul alegerii de protopresbiter săvîrșite?

Îmi place a crede că amenințările vor prinde și vor avea efectul dorit de Dr. Petru Ionescu numai dacă vor fi păcate grele în „documentele compromițătoare“, de care dispune Dr. Ionescu și cu care să laudă.

Poate că voi mai avea ocaziune a reveni. Primiți Domnule redactor etc.

Un deputat sinodal.

Din străinătate.

Anglia și Rusia în Asia. E un an și mai bine de când Rușii își asiguraseră absoluta preponderanță politică asupra Tibetului.

Tratatul ce-l încheiaseră cu guvernul chinez, le recunoștea Rușilor dreptul d'a forma o armată indigenă cu instructorii ruși, d'a construi drumuri de fier, d'a elimina ori-ce influență străină și d'a nu admite nici o altă religie decât cea ortodoxă, comerțului să fie cu totul în mâinile Rușilor etc. Precum vedem o acaparare în toată regula.

Intr'aceia veni războiul japonez. Englezii profitară de înfrângerea Rușilor și trimiseră o expedițiune militaro-diplomatică, sub conducerea generalului Macdonald, la Tibet.

Misterioasa capitală a lumii budice fu ocupată de voie de nevoie. Tibetanii încheiară, prin intermediul residentului chinez, un alt tratat cu Englezii tot după tipicul celui rusec. E adevărat că Rusia a protestat în contra acestui tratat, dar în lumea de azi protestele platonice nu sperie pe nimeni, și mai puțin pe Anglia.

Stând așa lucrurile, Rusia pare că caută acum o diversiune în spre Afganistan, clientul ei de odinioară și sclavul de azi al Angliei. E adevărat că Anglia îi servă o pensie Emirului de Afganistan, dar acesta n'are voie să își primească nici curierul său poștal, nici să acorde audiență străinilor decât numai prin intermediul și cu aprobarea vice-regelui Indiilor. Nu e aceasta o sclavie, în lanțuri de aur, pentru șeful unui stat independent?

Pare deci extraordinar de curios că tocmai acum Emirul Afganistanului 'și sporește armata, și fortifică Heratul. Aceasta însemnează o preparare la defensivă în contra Angliei.

Englezii se întreabă cum se poate gândi tocmai acum Rusia la intrigă în Afganistan? se mai miră, cum Emirul renunță la atitudinea sa înțeleaptă de până acuma, când știe că Rusia e departe, că e încurcată într'un războiu nenorocit, — și, că Anglia e aproape cu sabia într'o mână, cu pânea în alta?

În tot cazul Englezii sunt avizați și urmăresc evenimentele din Afganistan cu băgare de seamă.

Despre noul ministru de interne rus. Numirea prințului Sviatopolk-Mirsky în postul de ministru de interne a cauzat oare care surprindere.

Numele urmașului lui Plehve era puțin cunoscut afară din sferile administrative rusești, și cariera acestui funcționar ridicat prin favoarea imperială la o situație plină de pericole și grea de responsabilități și avusese strălucirea care indică pe un om pentru o funcțiune și uneori chiar îi impune.

După moartea lui Plehve, prințul Sviatopolk-Mirsky nu fusese arătat de ziariștii care știu toate ca un candidat posibil.

După ce s'a făcut cunoscută numirea s'a înformații se mărginiră să raporteze datele înaintării sale în diferite funcțiuni, precum și diferite șoaapte de prin birouri.

N'aveau nici idee precisă de ce anume putea să fie politica sa, și cu toate acestea un incident al carierei sale ar fi putut să permită multe pronosticuri.

Prințul Sviatopolk-Mirsky făcuse parte din cabinetul ministrului Sipjiaghin.

Când Plehve urmă acestuia, se grăbi să-l depărteze pe cel care fusese colaboratorul predecesorului său.

Plehve era în același timp foarte dibaciu ca să se lipsească de concursul unui om instruit și inteligent, și prea autoritar ca să sufere pe un

contrazicător, numi dar pe prințul Mirsky guvernator și-l trimise la Vilna, căci se temea să găsească într'insul un adversar.

Nu va fi poate riscat de a se afirma că faptul acesta va da direcțiunea politice nouului ministru.

Primul său act de administrație autoriză altfel o asemenea vedere a viitorului. Plehve tratase cu cea mai mare neîncredere Zemstvele (comisiunile județene). Se apucase să le răstrângă libertatea de acțiune, căci era dator să-și dea seamă că decretul din 1864, chemându-le la viață, chemându-le la viață, aruncase într'un pământ fecund germenii unui regim constituțional și liberal.

După ce le-a combătut pe rând una după alta le oprise, cu puțină vreme înainte de moarte sa d-a a lucra împreună ori cât de desinteresat și nobile ar fi putut să fie mobilele acțiunilor lor.

Se pusese astfel într'un mod indirect în opoziție cu suveranul său care mai înainte felicitase Zemstvele pentru cooperațiunea lor colectivă în organizarea diferitelor servicii ale Crucii-Roșii.

*

Chestia cretană. Agenția L'Information cretană poate să publice asupra rezultatului călătoriei întreprinse de prințul Gheorghe al Greciei, lângă puterile știrile următoare:

„Prințul Gheorghe, guvernatorul general insulei Creta, s'a întors dela Petersburg unde mama sa, regina Olga a Greciei, a mai rămas încă câțeva vreme.

„Relativ la șederea la curtea Rusiei a prințului, ziarul Deutsche Warte zice că speranțele pe care guvernatorul general le avea în sprijinul țării, tovarășul său de tinerețe, au fost cu de săvîrșire amăgite.

„La curtea din Petersburg i-s'ar fi dat a înțelege guvernatorului Cretei, că puterile nu consideră momentul oportun pentru schimbarea situației politice a insulei.

„Ar fi însă dispuse să facă Cretanilor alți concesiuni, și, anume, să le permită ca să procedă la revizuirea Constituției și să întocmească pe cea nouă după aceea care se află în vigoare în regatul elenic. Realizarea acestei reforme ar consolida în același timp partida guvernamentală și ar lua opoziției argumentul principal pe care se întemeiază în lupta dusă în privința administrației prințului Gheorghe.

„Un al doilea scop al călătoriei guvernatorului Cretei ar fi fost ca să încheie un împrumut care să îi permită să ridice situația economică a insulei. Prințul spera ca împrumutul i-se va înlesni, fie direct, fie indirect, de către puterile intenția sa era să-l întrebuițeze construirea unor rețele de căi ferate și de șosele în insulă.

„Scopul acesta din urma al călătoriei sale pare să fi izbutit“.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 11 Octombrie 1904.

— Regele la Wallsee. Din Esee se depeșează: Regele a călătorit însoțit de adjutantul contele Paar dela stațiunea Radner la Wallsee. Prințul de Bavaria și ceilalți oaspeți vinători deja alaltăieri au replecat.

— Presa străină despre vizita M. S. regelui Carol al României la Viena. „L'Indépendance belge“ spune că a făcut o excelentă impresie vizita regelui Carol la împăratul Francisc Iosif și laudă prudența și începciunea poporului român care, în loc să caute, ca Bulgarii, să facă anumite ambițiuni politice, lucrează la prosperitatea sa economică.

Ziarul belgian vorbește apoi de o carte a d-lui Al. A. C. Sturdza, apărută la Paris și în care se schițează un tablou complet al României economice arătându-se bogățiile țării.

„E vădit, spune ziarul, că o țară mică ca are astfel de resurse își are viitorul economic asigurat, știind bine înțeles să-și conducă afacerile cu toată prudența cuvenită. Din acest punct de vedere, România a dat până acum dovezi de înțelepciune și trebuie să se speră că ea va urma să meargă pe calea cea dreaptă ce o va duce la o stare de înflorire pe care nici o altă țară din orientul european nu o va fi cunoscut înainte ei“.

— **Oficieri din Braşov la regele Carol.** O delegaţiune a oficerilor din garnizoana Braşov merge în săptămâna viitoare la Sinaia, ca să salute pe Maj. Sa Regele Carol al României şi să-i prezinte un tablou al oficerilor din regimentele ce se află în Transilvania.

— **Oficieri din România în armata austro-ungară.** În 10 Oct. n. c. 12 oficeri din România vor intra în armata austro-ungară, ca să facă la un curs de doi ani pentru întregirea cunoştinţelor militare. Aceşti 12 sunt 5 sublocotenenţi de cavalerie, 1 căpitan de artilerie, 3 sublocotenenţi de artilerie şi un sublocotinent de geniu. Ei vor fi înrolaţi la diferite regiamente din Austria.

— **O nouă teorie.** Sub titlul „Treizeci de ani perduţi“ venerabila „Gazeta Transilvaniei“ dela 9 Octombrie, formulează, la loc de frunte, o nouă teorie asupra „foloaselor“ pasivităţii.

Şi argumentele şi-le ia simpatica Braşoveană din — „Magyar Szó“.

Că d. că s'ar fi ținut Românii de activitatea parlamentară, n'aveam „Asociaţiunea“ şi n'aveam 90 de institute de bani...

Tare cuminte! Gazeta făcând „politică“ românească ia de înţelepciuni învecţite răsopitului Diamandi, puse în condeiul unui Moritz de profesiune, a cărui stimul nu este pricepere firească şi ceva ştiinţă de carte, ci: — dă în valah!

Mulţumim frumos! Şi nu uită, să vii şi mâne.

— **Necrolog.** Cu inima frântă de durere aducem la cunoştinţă tuturor rudeniilor, prietiniilor şi cunoşcuţilor, că neuitata noastră mamă, soră şi mătuşă **Ana Adamoviciu** proprietară în Bobâlna şi-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului împărtăşită fiind cu sf. Taine, Joi în 6 Oct. 1904.

Rămăşiţele pământeşti se vor aşeza spre vecinică odihnă Sâmbătă în 8 Octombrie 1904, la 2 ore d. a. în cimiterul bisericii gr. or. din Bobâlna. **Bobâlna**, la 6 Octombrie 1904. Rugaţi-vă pentru dinsa! *Jalnica familie.*

— **Plecarea guvernului prinţul Hohenlohe din Bucovina.** Joi, 6 Octombrie n. c. guvernorul prinţul Hohenlohe împreună cu familia a plecat din Bucovina la noul său post. Pe străzile Cernăuţului, ce duc la gară şi pe care avea să treacă prinţul cu familia s'a fost adunat multă populaţiune a oraşului. La oarele 2 d. a. prinţul cu familia a sosit la gară unde a fost aşteptat de către reprezentanţii diferitelor oficii şi diregătorii: I. P. S. Archiepiscop şi Mitropolit Dr. V. de Repta cu konzistorul. Monsignorul prelat Schmidt, căpitanul ţării bar. Wessilko, mulţi deputaţi ai dietei. Rectorul magnific Dr. T. Tarnavski cu senatele acad. Preşedintele tribunalului Klar; conducătorul ofic. de exploatare Dr. Hnidei, cons. aulic Knipfner, consulul regal al României C. Cogălniceanu cu secretarul cons. Gallin, konzulul imperial rusesc Doliwo-Dobrowolski cu secr. cons. Dimitrovici, generalul Wanka, primarul Kochanovski cu viceprimarul Dr. Reiss şi membrii consiliului comunal, directorul poştelor Posch, consilierul silvie superior Böhm, colonelii Dworzak şi Lavric, comandantul jandarmeriei Weinmann, directorii şcoalelor secundare, şi reprezentanţii dela diferite societăţi şi corporaţiuni. Prinţul şi prinţeza Hohenlohe s'au întreţinut cu persoanele prezente luânduşi în mod cordial rămas bun. Înainte de plecarea trenului i-s'a oferit prinţezii foarte multe buchete de flori cu dedicaţiuni din partea unor persoane private şi societăţi. La suirea prinţului şi familiei sale în tren şi la plecarea trenului, oaspeţii adunaţi pe peron au erupt în strigăte de trăiască Mulţi dintre persoanele prezente au petrecut pe principi până la Nepolocăuţ.

Înainte de plecare din Cernăuţ, prinţul Hohenlohe a primit dela M. Sa regele Carol al României următoarea telegramă: Sinaia 6 Octobrie „Regret sincer că Serenitatea Voastră sun-

teţi momentan împiedecaţi a-Mi face vizita atât de dorită la Sinaia; Mă mângăiu însă cu speranţa plăcută, de a Vă putea saluta la Noi în timp nu prea depărtat. La cele mai sincere felicitări pentru înaintarea Voastră ca guvernor la Triesta, unde înainte de câţiva ani Mi s'a făcut o primire cordială, adaug mulţămnia Mea sinceră pentru toată bunăvoinţa, ce a avut-o Serenitatea Voastră pentru supuşii Mei, cari au vizitat Bucovina. Rog, Serenitatea Voastră să primiţi asigurarea sentimentelor Mele prieteneşti. Carol.

— **Noul preşedinte al Bucovinei Dr. O. cav. de Bleyleben** a sosit Vineri dimineaţă în Cernăuţ, întimpinat fiind la gară de actualul conducător al guvernului ţării cons. aulic Fekete şi conducătorul biroului prezidial comis. super. Keschmann. Îndată după sosirea sa noul preşedinte al ţării a luat în seamă conducerea guvernului. În decursul dimineţii i-s'a prezentat noul preşedinte, biroul prezidial al guvernului ţării. La amiază noul preşedinte a făcut vizite următoarelor personalităţi: primarul Kochanowski, I. P. S. Archiepiscop şi Mitropolit Dr. V. de Repta, prelatului Schmied, comandantului de brigadă Wanka, căpitanul ţării bar. G. Wassiko, consulului imper.-rusesc D. vilo Dobrowolski, consulului regal al României C. Cogălniceanu. După amiază la orele 4 i-s'a prezentat noul preşedinte: funcţionarii guvernului ţării sub conducerea cons. aulic Fekete, funcţionarii direcţiunii de finanţe conduşi de cons. aulic Knipfner, funcţionarii direcţiunii fondului religionar gr.-or. bucovinean conduşi de cons. aulic Ul'mann şi toţi căpitanii districtualii.

— **Crima dela Ploieşti.** Desbaterile cari au avut loc în faţa Curţii cu juri din Prahova în procesul doctorului Iacobsohn au fost amânate, după cererea ministerului public; dar a rămas în evidenţă un fapt de natură a frapa atenţiunea publică: acela anume că justiţia a venit să se substituie ştiinţei în hotărîrea ce a dat de a se amâna procesul pentru a se face o nouă analiză medicală.

N'avem chemarea să ne pronunţăm dacă Curtea, în hotărîrea sa, a procedat bine sau rău. Ceeace însă nu se poate contesta e că toate părerile sunt de acord că amânarea nu-şi avea rostul. Şi, plecând dela o justă apreciere a lucrurilor, credem că dreptatea e de partea opiniei publice.

În tot cazul, în procesul doctorului Iacobsohn avem de înregistrat o confuziune între lege şi cel cari au misiunea de a o aplica şi avem în faţă o hotărîre basată pe rutină şi arbitrar.

Ceeace ar fi fost de dorit, ceeace ar fi fost o satisfacţie pentru conştiinţa publică şi, mai pe sus de toate, ceeace ar fi fost echitabil şi logic era ca, după trei zile de desbateri, procesul să-şi urmeze cursul lui firesc.

Pentru ce atâta punere în scenă inutilă, de ce atâta solemnitate deşeadă, cheltuială, atâta deranjament cari să se sfârşescă cu o amânare absolut nejustificată?

Opinia publică e favorabilă în Ploieşti doctorului Iacobsohn, în contra căruia nu sunt de cât presupţiuni. Şi dacă e adevărat adagiul Vox populi, vox dei, adevărul şi echitate trebuie să triumfe până în cele din urmă.

Am asistat, la desbateri şi duelul ce a avut loc între specialiştii cari au fost ascultaţi ne-a dovedit că vinovăţia Iacobsohn e departe de a fi stabilită.

Urmarea ar fi fost ca adevărul să nu numere decât amici şi numai greşala inamicilor. Se pare însă că în zilele noastre contrariul are uneori loc. Şi e regretabil. („Reporterul“).

— **O telegramă periculoasă.** Un ziar italian povesteşte o întâmplare hazlie, care s'a petrecut în oraşul Florenţa cu puţine zile înaintea naşterii prinţului moştenitor al Italiei.

Renumitul actor italian Ermete Novelli, care d' prezent petrece în America de Sud, are în Florenţa un fiu cu numele Enrico, căruia i-s'a născut nu de mult un băiat.

Părintele fericit s'a grăbit îndată la oficiul telegrafic din Florenţa ca să comunice bunicului aflător în America, evenimentul îmbucurător familiar.

Telegrama, care o predase spre expediere, avea următorul conţinut:

„Ermete Novelli, Buenos-Aires. Băiat. Enrico“.

Cu două ore mai târziu trimiţătorul telegramelor fu poştit să vină îndată la oficiul telegrafic, unde presărându-se, s'a încins următorul dialog între dînsul şi directorul poştelor:

Dir. Telegrama d-tale n'o putem expedia!

E. Nu? Din care cauză?

D. D-ta scrii, că s'a născut un băiat...

E. Ei şi? Poate n'am dreptate?

D. Aceasta n'o putem încă şti...

E. Dar eu o ştiu, şi aceasta cred că e de ajuns.

D. Da se poate, că d-ta ştii aceasta sigur, dar, în zadar, noi nu putem expedia o telegramă, care nu se impacă cu ordinea în stat.

E. Ei bine! Dar ce are a face ordinea în stat cu naşterea fiului meu?...

D. A fiul d-tale? Dar pentru D-zeu, pentru ce nu mi-ai spus aceasta îndată?

Noi credeam că în telegramă e vorba de fiul părechei regale!

Tablou!!

— **Cununia clironomului german.** Clironomul german Frideric Wilhelm îşi va serba cununia sa cu princessa de Mecklenburg Schwerni Cecilia, cum se telegrafează dela Berlin, la 22 Martie 1905.

— **Oficieri înalţi englezi la Budapesta.** Generalul englez French cunoscut din campania anglo-bură a sosit însoţit de colonelul Henry Bettelheim şi maiorul Bargy la Budapesta. În onoarea oaspeţilor contele Szapary a oferit o serată în park-club. Oficerii englezi vor petrece în capitală patru zile.

— **Fidelitatea unei soţii.** Dl Bonglos, proprietar de fabrice în Paris, după îndelungate curteniri a luat în căsătorie o fată de 18 ani, fostă până atunci vânzătoare în o prăvălie din Paris. S'a făcut ospaţ mare, dar' a doua zi după cununie mireasa a fugit din cuib ducând cu sine şi 30.000 de franci ai bărbătelului. „Mirele“ Banglos (în etate de 50 ani), ce să fi făcut alta? — a intentat necredincioasei proces de divorţ.

— **Profesori socialişti.** Mare senzaţie a produs în Italia o moţiune a profesorilor şcoalelor medii adusă în congresul acestora, ținut la Roma. În sensul acestei hotărâri fiecare profesor este obligat să sprijinească „cu ori-ce prefi“ ver-care fracţiune social-democratică din opoziţia parlamentară. Această rezoluţie face apel direct la profesori să se angajeze la luptă împotriva guvernului şi a partidelor diferite burgheze, sprijinind stanga extremă partidul socialist. În stînul opiniei publice italiene această hotărîre extremă de cutezătoare a produs o nespūsă consternare. Fiecare se întreabă, ce va fi dacă şi profesorii se înhamă la carul democraţiei sociale? Ziarele numesc simplu nebunii pe profesori, cari îndrăznesc să se declare solidari ca un partid revoluţionar în minoritate împotriva instituţiunilor şi a ordinii de stat Mulţi profesori fac declaraţiuni prin ziare, că protestează contra hotărârei congresului. Ziarele întreabă, ce are de cuget guvernul să întreprindă împotriva profesorilor socialişti, guvernul însă nu se rostleşte. Singur ministrul de culte Orlando a zis unui ziarist, că guvernul nu intenţionează să creeze martiri din membrii congresului. Nicî n'ar fi prea cu putinţă să se dimită odată mai multe mii de profesori, ear să pedepsească numai pe capii lor, încă nu se poate de oare-ce ceilalţi toţi ar face cauză comună cu ei, şi s'ar produce un straic, cum încă nu s'a pomenit în istoria grevelor.

Pe de altă parte însă nu trebuie exagerat lucrul. Nicî de cum nu trebuie să se cugete, că toţi membrii congresului sunt socialişti revoluţionar din convingere. Din contră toată comedia este înscenată pentru a li-se îmburătăţi plata. Profesorii italieni sunt adecă foarte rău salarizaţi. De geabă petiţionau ei în tot timpul, nime nu i-a luat în seamă. Guvernul Zanardelli a ameliorat salariile funcţionarilor de tren, lăsând pe profesori la o parte să trăiască din plătuţia lor plus ambiţia şi eventual renumele. Asta a pus capăt pacienţei profesorilor, cari acum s'au pus serios în acţiune pentru a constringe guvernul să se intereseze şi de soartea lor. Hotărîrea din

congresul lor nu este decât o intimidare și probabil guvernul italian va ceda cu atât mai ales, că cererea lor este justă și inevitabilă. Astfel privind mișcarea corpului profesoral din Italia, nu pot fi condamnați, dacă numai din interes propriu pledează pentru idei revoluționare și contrare statului.

— „Politische Corespondenz“ află din Salonul că bandele de comitații cari se luptă în momentul de față, numără o mie două sute de membri.

— Zvon despre dizolvarea camerei italiene. Mai multe ziare din Roma asigură că este iminentă dizolvarea Camerei italiene, având a se face noul alegeri la 30 Octombrie.

— Atentat în biserică. O telegramă din Petersburg anunță că la Baku, pe când preotul Davidoff săvârșea o cununie în biserică, dascălul, care înnebunise trase cu revolverul asupra preotului, ucigându-l. Sosind jadarmii, asasinul se împotrivi trăgând și asupra lor focuri de revolver. Cu multă greutate nebunul a putut fi pus în lanțuri.

— In fața năcazului. Precum aflăm, ministrul de agricultură s'a adresat deja către fișpanii comitatelor, așa și către al comitatului Hunedoarei, să facă întrebare prin protopretorii lor, că cam cât de mult cucuruz și fân ar trebui oamenilor pentru a întâmpina lipsa cea mare de bucate și de nutreț, ce îi amenință pe iarna asta?

Fișpanul a dat întrebarea la fisolgăbirăi ca să întrefe prin notari pe oamenii din comune despre trebuința lor. Răspunsurile s'au și dat de mai toate comunele. Dar răspunsul e îngrozitor: In un singur cerc pretorial s'a socotit că ar fi lipsă de cucuruz și fân în preț de 90.000 coroane! In altul de 80, de 100 de mii, etc. In fața acestei nevoi, pe care nici guvernul, pe lângă ori-ce bunăvoință, nu o poate întâmpina întreagă, decât în măsură mult mai mică, — aflăm că s'a și dat dela comitat de știre oamenilor, să nu să lase în nădejdea guvernului cu trebuințele lor întregi, că nu e nădejde a li-să putea da atâta ajutor cât cer, deși ajutorul ar sta numai în ale procura și a le credita aceste lucruri, — ci să vadă a se îngriji și ei, pe cât pot, care de unde pot, de aiurea.

Vor veni în țară, prin mijlocirea guvernului, mai ales bucate, dar nutreț, numai puțin sa va putea aduce. („Libertatea“).

— Horoscopul moștenitorului italian. Un astrolog italian cu numele Păpuș a stabilit horoscopul noului principe moștenitor al Italiei, consultând situația planetelor în ora nașterii acestui principe.

Eată acel horoscop.

„Principele de Piemont își va avea slăbiciunea în ficat și intestine. Pericolele fizice se vor ivi în luna 10-a și în anul al 4-lea al vieții. In urma îngrijirilor ce i-se vor da însă va fi salvat.

„Soarta“ principelui se începe la anul 11 al vieții (1916). La etatea de 18 ani (1923) se vor ivi în viața lui „schimbări mari“, cari vor privi și soarta poporului italian și vor dura până la etatea de 23 ani (1928).

El va vedea succombând papismul și ridicându-se apoi la o nouă strălucire — va vedea puterea Angliei înfrântă și Italia și Franța, după nenumărate nenorociri — unite. La 53 ani (1957) va vedea gloria Italiei în apogeul sau.

Bibliografie.

Au apărut de Dr. Augustin Bunea canonic metrop. 1. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteașă*, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 filer. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhidiecesei de A.-Iulia și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Pentru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903 8° 162 pag. Prețul 2 cor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisie Novacovici*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 filer (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse*, Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți să pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul sendându-se banii înainte, — ori contra rambursă. 390 3—5

Felurimi.

Inmormântarea la Tibetani. Tibetanii sunt poporul cel mai curios din lume; aceasta se vedește înaintea de toate prin modul cum se poartă cu animalele, în viață și după moarte.

După legile lui Budha pe care le observă cu scrupulozitate mare, ei trebuie să considere viața ca ceva sfânt și să facă bine tuturor creaturilor. Fînd-că ei mai cred în metempsicosă, adică că se vor renaște în forma unui mamifer, a unei pasări sau a unui pește, ei caută să se poarte bine față de ori-ce ființă viețuitoare.

La rugăciunea de dimineață lamaii fac o rugăciune regulat pentru micile insecte pe cari ar fi putut să le înghiță din neprevedere, mîncînd carne sau luînd vre-o beutură; această rugăciune asigură renașterea lor în ceriu. Când un lama e așa de greu bolnav, încât nu se mai crede, că se va putea scula, călugării tibetani rescum-pără câte-odată un bou dela Salhana, îl țin închis în mănăstire și se roagă bunului Budha, ca să ia pentru viața bolnavului pe cea a răscum-părătorului. Dar ei mîncă pe față carne, și ei împacă conștiința lor cu apetitul prin argumentul, că păcatul lovește pe păcătosul respins, pe măcelarul public, care din pricina păcatelor sale se va renaște ca un spirit chinuit sau ca un demon, și aceasta îl privește în definitiv numai pe dînsul.

Dar d'abia la moartea unui tibetan iubirea lui pentru viețuitoare își găsește expresiunea sa cea mai pronunțată. Pe timpul pe când trăia el era înțeles prin tăcerea sa, ca cadavrul său să fie dat ca hrană cânilor și vulturilor. Și aceasta nu e o jertfă ocazională pentru a cruța o înmormântare sau o incinerare. Toate viețuitoarele cari au plăcere la aceasta sunt invitate la ospețe și cadavrul este împărțit de un expert care a devotat viața sa acestei ocupațiuni, după poștele lor.

Când un tibetan moare, el este lăsat timp de trei zile în odaia sa și i-se face o tăetură în craniu pentruca să-l iasă sufletul. Apoi e cusut într'un sac, sau dacă e avut, e înfășurat în mătase, e împachetat într'un vas sau într'un coș și dus cu muzica de scoici la locul cel din urmă.

Acți un lama scoate mortul din vas și din înfășurătoare și-l pune cu fața în jos pe o placă mare de piatră... In intervalul acesta musafirii, cari au să-l mîncească sar în împrejurimi, așteptînd partea lor. Ei sunt prea blânzi. Măcelarul cadavrului începe a-l desface dela glezne în sus cu care prilej aruncă musafirilor mici fășii de carne; oasele le aruncă unui alt însoțitor, care le sfărâmă cu o piatră grea.

Am trecut pe lângă acest loc, povestește Edmund Candler, care a făcut multe observațiuni prețioase asupra vieții în Tibet, ca însoțitor al expedițiunei engleze. Placa se află la o aruncătură de piatră în stînga marelui drum de nord spre Tengri Nor și spre Mongolia, ca la trei kil. m. de oraș. Un grup de vulturi stetea nemișcat pe o stîncă din apropiere și aștepta împărțirea cea mai apropiată. Câți-va corbi săriau triști prin împrejurime, și așteptînd probabil pomana. In apropiere umblau câni fără să latre, amirosind pămîntul. Și ei se aflau în totdeauna pe acolo. Pe placă nu era nici o pată, atât de grăbite și de zeloase sunt animalele la fața locului, când li-se pregătește acest ospăț. Se aflau numai câteva carpe, prea sărăcicioase pentru a fi tărite în altă parte.

Dare de seamă și mulțamită publică.

La concertul și balul aranjat la 21 și 22 Septembrie în Timișoara cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunei peste taxele biletelor de intrare au suprasolvit domni:

Baronul Schweitzer comandant de corp de armată 50 cor. Sebastian Olariu 20 cor. Damian Dragonescu 6 cor. Dr. Ioan Suciu 4 cor. Virgil Popovicu 2 cor. G. Alfandri 2 cor. Lucian Sepetian 2 cor. Iuliu Voda 2 cor. Dr. Iosif Blaga 2 cor. Dr. Grozda 2 cor. Ioan Moldovan 2 cor. Cornel Grozda 2 cor. Dr. Marta Ioanichte Neagoe 1 cor. Pentru acestea daruri făcute instituțiilor noastre culturale, comitetul aranjator cu plăcere își exprimă mulțamita sa.

INSERTIUNI și RECLAME.

Domniul advocați român, cari voesc să deschidă cancelarie advocațională într'un loc bun să se adreseze la Redacția „Tribunei“. 394 1—3

Se caută un scriitor la o cancelarie advocațională din Arad. Doritorii să se adreseze la adm. „Tribunei“. 396

Lemne pentru edificii mîntuite dela foc se află de vînzare, adresa la administrația ziarului. 396 1—1

Igaz

382

Sándor

ciasornicar și giuvsergiu.

== A R A D, Piața Libertății ==

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

Bijuterii, oroloage, aur călcat

și recuise de argint, seduli de amanetare cumpără pentru prețurile cele mai mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvsergiu

A R A D, Strada Bisericii (Palatul minorităților.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare de bijuterii și oroloage.

== Se caută un învățacel. ==
Nr. Telefonului 438 381

Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirlianu.
Editor-proprietar: George Nichia.

Vindecarea deplină a boalelor secrete.

Să nu pregete nime într-o chestiune atât de gîngasă a se prezenta odată în persoană pentru că cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din străinătate poți afla punctul local, cauza, răspîndirea și starea boalei, ori cât de adînc ar fi boala înrădăcinată în organism. Pe baza

acestei examinări poți cu siguranță afla și calea pe care ajungi la vindecarea răului, ceea ce fiecare o poate face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Dacă cineva nu poate veni în persoană, atunci să-și descrie boala cu deamănntul și după ce va fi examinată va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioase pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisoare pune marcă de răspuns. După încheierea curei, scrisorile se ard sau la cerere expresă se retrimite.

Un astfel de leucitor și curățitor e institutul special al drului Palócz, medic de spital (Budapesta VII Kerepesti-ut 10) unde cu bunăvoință și conștiințioasă capătă ori-cine (bărbat sau femeie) deslușiri asupra vieții sexuale unde i se curăță sângele bolnav, nervii i se întăresc, trupul întreg se eliberează de boală și sufletul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. Palócz vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metoda sa proprie de vindecare și casurile cele mai neglijate, boalele de besică, de feve, de testicule, de șira spinării, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, poala albă, boale de sînge, de piele și toate boalele ce se țin de organele seculare femeiești. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși dr. Palócz dela 10 ore în. a. până la amiază).

Adresa: Dr. Palócz medic de spital, specialist
Budapesta VII, Kerepesti-ut 10. 297

Tuschák Vilmos,

argintar.

310

ARAD, Batthányi-utca 23, I em. 8 ajtó.

Primesc ori-ce fel de lucru aparținător
acestei branșe pentru prețurile cele mai moderate și pe execuțiunea cea mai bună.

CIOBAN și NADRA

măestru zidar diplomat.

A R A D, Deák Ferencz-utca 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construiți de planuri, faceri de buget pentru prețuri foarte ieftine.

299

Cu toată stima:

CIOBAN și NADRA.

Am onoare a aduce la binevoitoare cunoștință, că am deschis în Arad-Belváros strada Választó Nr. 30 (casa proprie) atelier

de măsurit pentru zidiri și mobile,

unde pregătesc lucrările aparținătoare acestei branșe pe lângă cele mai ieftine prețuri în modul cel mai culant.

Primesc lucrări aparținătoare branșei mele, anume lucrări de măsurit la zidiri lucrări ori reparări de mobile după moda cea mai nouă

în modul cel mai bun executate și pe lângă prețurile cele mai efitine.

Experiențele de mai mulți ani, făcute în fabrica lui *tff. Ceiler István*, precum și folosirea de lemn uscat și cel mai bun nu adus în poziția aceea plăcută, că în privința asta să satisfac ori-cărei comande.

Recomandându-mă spriginului binevoitor al p. t. public,

rămân cu stimă:

Pápay Lajos,

măestru-măsar.

289

Țigle Căramizi

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabilimentele fabricii de țigle și cărămizi dela Micălaca, — Proprietar al firmei

Pollák Sándor

— ARAD, BIUROUL CENTRAL. — 298

ARAD, Haltér Nr. 1. Telef. 206 și 255

Condițiuni favorabile de plătit, prețuri echitabile.

Prăvălia lui ROSENBLÜH & Comp., primește comande de reverende și utensilii bisericesti.

In binevoitoarea atențiune!

Recomandăm atențiunei Reverendisimilor Domni as pra ornatelor bisericesti și a praporilor în atelierul nostru pregătiți.

Se pot căuta și vedea în prăvălia noastră, stînd bucuros la dispoziția ori și căru.

Rugându-vă a ne onora cu vizitele D-Voastră, semnez

Cu distinsă stimă:

GEORGE JANKOVITS

procurist.

393

Prăvălia lui ROSENBLÜH & Comp., primește comande de reverende și utensilii bisericesti.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

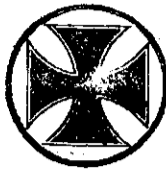
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftel de mâncare, răceala la mâini și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischiaz, nodul la pat, influența, insomnie, epilepsia, circula-

țianeregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tratare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insusirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun seut contra îmbolnăvirilor.

Deosebita atențiune e a se da împrejurării, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea seafă atestate incurse din toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care la decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, pr mește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care stă în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieffinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțetire.

206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Cel mai preferit, mai bun mijloc de colorare a părului e

MELANOGENE

in culoare neagră și brună.

Cu preparatul acesta escelent și nevinovat, păr barbă, mustăți în cinci minute se pot colora în negru ori brunet. Coloarea e constantă și nu se poate osebi de culoarea naturală, nici cu săpun, nici apă caldă, nu se șterge și nu murdărește.

E nesticăcios și modul de folosire foarte simplu

Prețul 2 cor. 80 fl.

244

Ori-ce păr cărunt își recapătă culoarea naturală prin folosirea preparatului

Hair Regenerator alui Földes

Acesta nu e farba, ci un preparat care redă frumuseța naturală a părului. Astfel părul blond devine iar blond, cel brun-brun, cel negru-negru. Prețul 2 cor.

Pentru a face părul blond.

Preparatul acesta, în câteva minute putem preface ori-ce păr în culoare stăt de plăcută, aurie, în culoarea căneșii, ori cenușie, ori în vre-o altă culoare blondă, fără a ataca părul. — Prețul sticlei mică 1 cor., sticlea mare 2 cor. Rugăm a fi cu atenție la marcă.

G. FÖLDES KELEMEN

FARMACIA ȘI LABORATORIUL CHIMIC, ARAD.

Telefon Nr. 111.

TIPOGRAFIA

„TRIBUNA“

ARAD, Stsada Deák Ferencz Nr. 20.

Fiind arangiată din nou, bogat, cu literele cele mai moderne și cu rotațiune modernă, primește spre executare ori-ce lucrare ce se ține de arta tipografică.

Broșuri, opuri, manuale, tabelării în ori-ce mărime, registre pentru bănci, invitări la petreceri și cununii, plicuri, cap de scrisori, anunțuri funebre, cărți de vizită, etc. etc.

Executat cu gust fin, la timp și punctual, după sistemul cel mai nou.

Cerem și pe această cale binevoitorul sprigin al publicului românesc întru cât ar avea vr'o lucrare din cele mai sus înșirate a trimite spre executare și a ne recomanda în cerc cât mai larg tipografia noastră.

Având în vedere și sacrificiile mari ce le pretinde ziarul nostru național, credem că va afla mai iute răsunset acest anunț al nostru.

Telefon Nr. 502.

Nu din laudă proprie vorbesc — căci doară meritul, nu este al singuraticilor — când zic, că toate câte le-am săvârșit dela venirea noastră în fruntea țării în timp relativ scurt, m'au convins pe deplin până în meduva sufletului de marele adevăr, că politică națională cu succes se poate face numai în deplină armonie și înțelegere reciprocă cu regele nostru, ținându-ne strict de transacția dela 1867, și menținând ordinea și întărind *purea majorității în parlament.*

Nici odată împrejurările n'au fost atât de favorabile pentru națiune ca și în zilele noastre. Neconturbați de vrămași externi, în deplină înțelegere cu regele nostru ne putem concentra forțele întru opera construirii noastre politice naționale. Pe terenul militar și pe alte terene avem de deslegat mari probleme. Chestii cari taie adânc în viața noastră economică avem de rezolvit, cari rezolvite rău, pot să strice mult, timp de o întreagă generație. În privința tuturor acestor probleme dispunem de toate condițiile trebuincioase. *Putem realiza toate aspirațiunile naționale,* putem apăra toate interesele noastre, putem profita de această eră binecuvântată spre întărirea și consolidarea noastră, ca în felul acesta să putem privi liniștiți în fața orî cărui pericol: numai să nu ne fim infideli noue înșine, să nu dărimăm înșine instituțiunile libere ale constituțiunii maghiare.

Este drept, că de present ordinea constituțională este restabilită, însă învățătura trecutului apropiat ne-a convins, cât de labilă este baza vieții noastre parlamentare. Sabia lui Damocle atârnă d'asupra capului națiunii. Ori-ce grup mie este în stare să oprească pe loc din capriciul mășineria statului. Nimic n'am ajuns, până ce nu vom pune capăt acestei stări rușinoase. Ar fi o ușurință păcătoasă și o uitare lașă a datorințelor noastre, dacă nu am profita de acest period de pace din ordinea restabilită, pentru a asigura vieții constituționale maghiare garanțe stabile. Libertatea cuvântului nu este permis să o restrângem. Parlamentul maghiar însă nu poate fi un mijloc de jucărie în mâinile unor fracțiuni neînsemnate, pe a căror capriții nu vom încredința soarta națiunii maghiare.

Nu este asta chestie de partid. Ar fi foarte trist dacă am făuri din asta chestie de partid. Demnitatea, onoarea, capacitatea pentru acțiunea parlamentul maghiar are să ne fie tezaur asemenea prețios tuturor. Fiecare maghiar cu simțire și cugetare constituțională trebuie să poarte la inimă acest adevăr, și elementele conduse de adevărat patriotism trebuie să dea mână cu mână fără deosebire de partid întru rezolvirea acestei probleme.

Nu desconsider dificultățile acestei probleme. Se poate ca elementele cari speră să se valideze numai în zilele scandalurilor și ale anarhiei parlamentare, să ni-se pună în cale cu toată sălbăticia instinctului lor; elemente, al căror furibundagi a făcut să decadă nivelul parlamentului maghiar, elemente, cari au discreditat viața constituțională maghiară, și cari ne-au adus la marginea prăpastiei. Aceste elemente vor fi coborâte la nivelul ce li-se cuvine de însuși ființa lor, de loc ce parlamentul maghiar devine earăși ce a fost, este și are să fie pe viitor: arena luptelor cu argumente și principii. Față de aceste aparițiuni trebuie să apărăm demnitatea și ordinea parlamentului, dacă voim să fondăm pe baze mai solide viitorul națiunii. Numai așa putem opri procesul destrăbălării și al descompunerii.

Și în această luptă negreșit că apărătorii demnității și ai ordinii parlamentare vor avea la spate majoritatea covârșitoare a națiunii.

Națiunea maghiară stimează și prețuiește instituțiunile sale libere. Ea a știut să și le apere în contra orice dușman, și le va apăra și față de acei fii însălbătăciți ai săi, eari voesc să le profaneze, și când națiunea va trebui să judece asupra lor, sentința ei nu va putea fi alta decât condamnătoare, pentru toți ceice se opun marelui opere a consolidării și a asigurării constituționale.

Tisza István.

Cronică din București.

București, 8 Octobrie.

Joi s'a deschis Teatrul Național. Cum se și cuvenea, stagiunea s'a inaugurat cu o piesă a părintelui teatrului românesc, cu »Fântâna Blanduziei« de V. Alexandri. S'a mai jucat »Pe malul gârlei,« piesă într'un act de D. Olănescu (Ascanio). Publicul a

grăbit să asiste la acest festival artistic, umplând întreg parterul, precum și logile. O inovație s'a introdus în sesiunea actuală: s'au mai ieftinit locurile. Prefectul poliției, Saita, a propus d'asemeni ca pentru fiecare persoană care asistă la reprezentație să se perceapă o taxă de 10 bani; aceștia vor fi dați pentru augmentarea fondului de ajutorare a săracilor din capitală, cari în lipsă de un azil unde să fie adăpostiți, cerșesc pela toate colțurile. Comitetul teatrului a desbătut chestia, a adoptat principiul salutar: rămâne numai ca acum să se pună și în practică. . . Cine să nu dea bucuros o sumă atât de neînsemnată, când în schimb știe că ajută pe săraci și scapă, în viitor, de asediarea atâtor nenorociți de pe strade!

Să revenim însă asupra pieselor jucate.

»Pe malul gârlei« este o piesă — cu tendințe, cum s'ar zice. Un fiu de prinț, fanariot pripășit în România, după ce a fost scăpat de înecare d'un țaran român, promite aceștia orice și protecție, chiar frăție, pe vecie; îl invită la masă cu el, în casa unei cucoane unde beizadeaua se întâlnea cu amanta sa. În decursul prânzului, țaranul povestește cum a scăpat pe beizadeaua, spunând între altele că l'a scos din viltoare prinzându-l de păr. Asta înverșunează pe prinț așa de tare auzi: un țaran să îndrăznească a pune mâna pe părul unei beizadele! — încât pune să i-se tragă țaranului 50 de lovituri de biciu și la intervenția amantei sale abia se îndură să ierte 25 . . .

Românul pleacă zicând: Așa pățește omul! Pe cine-l mântui de moarte, nu te lasă să trăiești! . . .

Pe vremuri, după ce Rușii răpiseră Basarabia, piesa asta era aplaudată grozav. Aluziunile, foarte transparente, plăceau mult. A fost aplaudată și Joi seara. Artiștii au jucat perfect. Costescu a ținut rolul prințului, ear Toneanu, artist de mână întâiu, juca rolul țaranului păiit.

»Fântâna Blanduziei« e o poveste istorică, țesută din conflicte dramatice etern omenești. Titlul piesei e luat după numele fântânei de predilecție a lui Horațiu și în fundul căreia — se zice — locuia zeița inspirătoare a marelui poet roman.

Imprejurul acestei fântâni se începe idila dragostoasă dintre Gallus și Getta, — cel dintâiu sclavul lui Horațiu și a doua a sălbatecului și fudulului Scaur, — două suflete senine, rătăcite din Gallia și Dacia printre haitele de sclavi din Roma. Pe Getta însă o iubește și Horațiu. Un sclav rivalul de dragoste al stăpânului său! Grozăvie! Noroc însă că stăpânul e un poet, care știe foarte bine că:

In lume e o lege că trebuie să sboare
Amurgul către noapte și aurora către
soare.

Dar Getta nu-și aparține și e amenințată să fie soția lui Hebro, »o fiară de furie cuprinsă«, după cum singură îl califică.

La o serbare ce se da în casa lui Scaur, la care iau parte Postum, Horațiu, cântăreața Neera, îndrăgostită de »gingașul poet« și iubită de hîdul amfritron al serbarei, Horațiu e sfidat de Scaur, după indemnul invidiosului Zoil, să improvizeze un vers măcar. Acesta refuză chiar, în urma promisiunilor celor mai bogate. Când, de-odată apare Getta în haină albă ca de vestală, purtând pe umăr un vas cu vin; Horațiu cum o vede se aprinde; cere o cupă și o cunună și improvizează o splendidă invocație către Hebe, pe care dl Nottara a

spus-o cu toată distincțiunea și plasticitatea dicțiunii și mișcărilor sale. Partida e câștigată, în ciuda lui Zoil, și Getta rescumpărată, ca preț al victoriei.

Horațiu are acum în mâinile și puterea lui pe aceea pe care o adoră; dar nu se folosește de dreptul ce-i dă legea la corpul ei, de oarece astfel și-ar închide cărările prin care ar putea să-i găsească sufletul. Într'o înfocată declarație își destăinuiește dragostea Gettei, care cu durere îi răspunde că îl adoră ca pe un zău, dar iubirea îi-e dată lui Gallus. Cu inima strinsă de durere, Horațiu își liberează pe cei doi sclavi îndrăgostiți, privind cu jale cum se depărtează fericirea, ce trecuse atât de aproape de el încât își scuturase chiar pulbere de stele de pe aripele-i fâlfâitoare, pe părul lui încăruntit. Dar durerea omului e învinsă de bucuria simțită de poet de găsirea celui mai prețios manuscris al său, — Ars poetica, — care se pierduse și de speranța că »Horațiu nu va pieri întreg«, de oare-ce geniul său va trăi de-apăruri ca să-l prea mărească de-alungul veacurilor.

Am văzut piesa asta pe când trăia marele poet. Ce urale și cât entusiasm era p'atunci, cu cât sgomot se chema la rampă Alexandri. . . Azi, după două-zeci de ani și când ce a fost în poet om a dispărut și a rămas numai opera *geniului*, parcă putem judeca mai drept valoarea piesei. Incontestabil, e mare valoarea, dovadă, că se menține, place și e aplaudată și-acum, cu toate că e deosebire între chipul cum se jucă atunci: Manolescu (mort în floarea vârstei) fusese un Horațiu incomparabil, ear' actuala Getta (d-na Demetriad) imitează pe marea tragediană Aristița Manolescu; ce e imitație, chiar bine fiind, n'are a face însă cu creațiunea!

Senzația în lumea artistică din București sunt însă știrile ce vin despre succesul de scenă a d-lui de Max, născut în țară din mamă română, și a d-șoarei Ventura, fiica publicistului bucureștean. Sunt vre-o șaptesprezece ani de când un tinăr vioiu întrase în redacția unde scriam atunci. Răposatul Gion mi-l recomandase ca pe un viitor mare artist. Dl de Max terminase atunci cu succes deosebit conservatorul din Paris.

El vine acum la București, împreună cu d-șoara Ventura, ca un artist mare și resfătat de capitala lumii, Parisul. Va da cu trupa sa o serie de reprezentațiuni. . . De present fac turneu prin orașele mari din apus, unde sunt primiți în triumf. Nu încapă nici o îndoială că și aici vor fi primiți cu entusiasm. . . Dacă n'ar avea decât o singură calitate: *parisieni*, — și încă ar putea conta la slăbiciunea publicului francezo-fil al capitalei noastre. Fiind însă mai presus de toate artiști dramatici de primul rang, ei vor cuceri publicul și vor fi sărbătoriți și ca fiți ai acestei țări care deși e mică, are însă atâtea genii, că dă lumii întregi. . . De Max și d-șoara *Mărioara Ventura* fac minuni la Paris, d-șoara *Agata Bârsescu* încântă Germania, d-na *Hartular* stăpânește scena operelor din lumea întreagă, — numai la București stăm mai slab. . . Eată ce pățește un popor înzestrat cu înalte însușiri, un public cu gusturi alese, — dar măc ca număr.

Vă vom ține în curent cu mișcarea artistică al cărei sezon începe sub destul de fericite auspicii.

L.